

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра практичної психології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Психологія загальна, педагогічна та вікова»

(обов'язкова)

Освітня програма «Англійська мова і література та друга іноземна мова»

Спеціальність 035 Філологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Мова навчання українська

Розробники: асистент кафедри практичної психології Матейчук Н. Г.

Профайл викладача http://animus.chnu.edu.ua/?page_id=10#

Контактний тел. +380954486670 (Матейчук Н. Г.),

n.mateychuk@chnu.edu.ua,

Консультації Онлайн консультації: четвер 14.30-16.30

2021-2022 н.р.

1. Анотація дисципліни

В умовах реформування освіти України набуває актуальності проблема підготовки фахівців, які обізнані з умовами та закономірностями розвитку пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери та індивідуально-психологічних особливостей людини, які знають критерії та закономірності психічного розвитку людини, вікові можливості навчання та виховання, здатні впроваджувати в освітній процес новітні технології та методи навчання й виховання, враховувати сучасні запити суспільства. Відтак, в контексті удосконалення навчально-виховного процесу озброєння майбутніх учителів іноземної мови та літератури (англійської, німецької, французької) знаннями із загальної, вікової та педагогічної психології набуває особливої актуальності.

2. Мета навчальної дисципліни: забезпечення професійної підготовки студентів, які володітимуть глибокими знаннями та практичним навичками в області сучасної загальної, вікової та педагогічної психології, формування професійних компетентностей майбутніх учителів іноземної мови та літератури (англійської, німецької, французької) основної (базової) середньої школи, підготовка до педагогічної діяльності у навчально-виховних закладах.

3. Пререквізити. відсутні.

4. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними програмними компетентностями:

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Результати навчання. У результаті вивчення дисципліни студент другого курсу повинен:

ПР 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПР 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, приборчниками різних політичних поглядів тощо.

ПР 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- знати етапи становлення психології як науки та її завдання на сучасному етапі розбудови суспільства;
- основні категорії та історичні передумови виникнення і розвитку загальної, вікової й педагогічної психології як науки;
- розуміти методи наукового психолого-педагогічного дослідження;
- бути обізнаним із умовами та закономірностями розвитку пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери та індивідуально-психологічних особливостей людини;
- знати особливості діяльнісно-поведінкової сфери особистості, міжособистісних відносин у колективі;
- оперувати психологічною термінологією;
- використовувати у щоденній практичній діяльності основні методи психологічного дослідження;

- діагностувати особливості проявів пізнавальних психічних процесів, станів та індивідуальних властивостей особистості;
- принципи, критерії та закономірності психічного розвитку людини;
- чинники, що визначають перебіг та результат психічного розвитку;
- теоретичні та концептуальні підходи до вікового розвитку особистості;
- особливості виникнення і показники "нормального" розвитку на різних вікових етапах психічних процесів, емоцій і їх властивостей у дітей, підлітків, юнаків та дорослих;
- вікові можливості навчання та виховання;
- закономірності виникнення та перебігу вікових криз протягом онтогенезу від народження до старості;
- основні напрями, поняття і категорії педагогічної психології;
- основні концепції аналізу педагогічного процесу, навчання і навчіння та виховання;
- закономірності та механізми засвоєння соціального досвіду в процесі навчання і виховання;
- специфіку виявлення психологічних основ діяльності вчителя, його професійних і особистісних якостей, стилів педагогічної діяльності і педагогічного спілкування.

вміти:

- оперувати понятійно-категоріальним апаратом дисципліни;
- використовувати результати психологічного аналізу соціальних ситуацій, вирішувати психологічні задачі при конструктивному та деструктивному спілкуванні з дітьми різної вікової категорії;
- аналізувати потрібну інформацію, виявляти індивідуально-психологічні особливості людини; володіти методиками саморегуляції протікання основних психологічних функцій у різних умовах діяльності та вирішувати конфлікти;
- враховувати вікові та індивідуальні особливості особистості при взаємодії з колегами по роботі, батьками учнів, у взаєминах у власній сім'ї;
- орієнтуватись у сучасних напрямках та методах вивчення психологічних особливостей учнів; виокремлювати закономірності та механізми засвоєння соціального досвіду, на які опираються існуючі навчальні та виховні технології;
- виокремлювати психологічні характеристики наявного педагогічного стилю вчителя, його професійних якостей, педагогічного спілкування;
- здійснювати психологічний аналіз педагогічної діяльності вчителя.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й	4-й	3	90	15 год.	15 год.	-	-	60 год.	-	залік
Заочна	2-й	4-й	3	90	6 год.	-	-	-	84 год.	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	пр	ла	ін	с.р		л	п	ла	ін	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль I. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність. Індивідуально - психологічні властивості»													
Тема 1. Предмет, стан і структура психології	3	1	-	-	-	2	4	1	-	-	-	3	
Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3	
Тема 3. Увага	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3	
Тема 4. Відчуття	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3	
Тема 5. Сприймання	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3	
Тема 6. Пам'ять	3	1	-	-	-	2	4	1	-	-	-	3	
Тема 7. Мислення	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3	
Тема 8. Уява	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3	
Тема 9. Емоції та почуття	2	1	-	-	-	1	3	-	-	-	-	3	
Тема 10. Воля	2	-	1	-	-	1	3	-	-	-	-	3	
Тема 11. Темперамент	2	1	-	-	-	1	4	1	-	-	-	3	
Тема 12. Характер	2	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3	
Тема 13. Здібності	2	1	-	-	-	1	3	-	-	-	-	3	
Тема 14. Спілкування	2	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3	
Разом ЗМ 1	36	6	6	-	-	24	45	3	-	-	-	42	
Усього годин за М 1	36	6	6	-	-	24	45	3	-	-	-	42	

Модуль 2												
Змістовий модуль 2. «Загальні засади вікової психології»												
Тема 1. Загальні засади вікової психології	4	1	-	-	-	3	4	1	-	-	-	3
Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти	4	-	1	-	-	3	3	-	-	-	-	3
Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві	5	1	1	-	-	3	4	1	-	-	-	3
Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	4	-	1	-	-	3	3	-	-	-	-	3
Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 6. Психологія підлітка	4	1	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності	4	1	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Разом ЗМ 2	28	5	5	-	-	18	23	2	-	-	-	21
Усього годин за М 2	28	5	5	-	-	18	23	2	-	-	-	21
Модуль 3												
Змістовий модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»												
Тема 1. Педагогічна психологія як наука	4	1	-	-	-	3	3	-	-	-	-	3
Тема 2. Психологія учбової діяльності	4	-	1	-	-	3	3	-	-	-	-	3
Тема 3. Психологія навчання	3	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	3
Тема 4. Психологія виховання	5	1	1	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Тема 5. Психологія педагогічної діяльності	5	1	1	-	-	3	5	1	-	-	-	4
Тема 6. Педагогічне спілкування	5	1	1	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Разом ЗМ 3	26	4	4	-	-	18	22	1	-	-	-	21
Усього годин за М 3	26	4	4	-	-	18	22	1	-	-	-	21

3												
Загальна кількість годин	90	15	15	-	-	60	90	6	-	-	-	84

5.2.1. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми
Змістовий модуль I. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність. Індивідуально - психологічні властивості»	
1.	Тема 1. Предмет, стан і структура психології Загальне поняття про психіку і психологію. Завдання та значення психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Виникнення психології як науки. Зв'язок психології з іншими науками. Диференціація психології на окремі наукові галузі. Принципи психології. Система феноменів, які вивчаються у сучасній психології. Основні галузі психології. Розвиток психіки на різних етапах еволюції тваринного світу. Виникнення та історичний розвиток людської свідомості.
2.	Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології Методи психології та їх класифікація. Переваги та недоліки кожного методу, оптимальні умови їх використання. Сучасні школи та теорії світової психології (біхевіоризм, гештальтпсихологія, гуманістична психологія, психоаналіз, когнітивна психологія).
3.	Тема 3. Увага Поняття про увагу, її фізіологічну основу. Характеристики і умови оптимального функціонування кожного виду уваги. Умови і приклади прояву властивостей уваги. Роль уваги у житті та трудовій діяльності людей.
4.	Тема 4. Відчуття Поняття про відчуття. Значення відчуттів у житті та діяльності людини. Аналізатори як органи відчуттів, їх загальна структура та функції. Особливості різних видів відчуттів. Властивості та закономірності відчуттів. Роль відчуттів в учбовій діяльності дітей та професійній діяльності дорослих.
5.	Тема 5. Сприймання Поняття про сприймання та його фізіологічні основи. Класифікація сприймання. Спостереження як форма довільного сприймання. Вікові та індивідуальні особливості сприймання. Значення професійної спостережливості вчителя.
6.	Тема 6. Пам'ять Загальне уявлення про пам'ять та її значення в житті і діяльності людини. Основні види пам'яті, їх взаємозв'язок. Процеси пам'яті та їх психологічна характеристика. Особливості формування і розвитку пам'яті у дітей і дорослих.
7.	Тема 7. Мислення Мислення як процес активного, творчого пізнання і перетворення дійсності. Єдність мислення і мовлення. Види, операції і логічні форми мислення. Індивідуальні особливості мислення людей. Якості розуму та їх становлення. Проблеми і шляхи розвитку творчого мислення.

8.	<p>Тема 8. Уява</p> <p>Поняття про уяву, її роль у навчанні і вихованні дітей. Уява та органічні процеси. Характеристика видів уяви. Вікові особливості прояву різних видів уяви. Шляхи розвитку дитячої уяви і творчої фантазії.</p>
9.	<p>Тема 9. Емоції та почуття</p> <p>Поняття про емоції і почуття та їх значення в житті людини. Відмінність емоцій від відчуттів і почуттів. Емоційні стани та їх характеристика. Фізіологічне пояснення емоцій. Почуття як мотиви і якості особистості. Розвиток емоційної сфери і емоційної регуляції поведінки в дітей і дорослих.</p>
10.	<p>Тема 10. Воля</p> <p>Поняття про волю, її значення в житті людини, в організації і регуляції учбової та трудової діяльності. Структура вольової дії. Внутрішня боротьба мотивів як умова виникнення і здійснення вольового акту. Класифікація вольових якостей особистості. Виховання волі в дітей.</p>
11.	<p>Тема 11. Темперамент</p> <p>Поняття про темперамент. Сучасні теорії темпераменту. Темперамент і основні властивості нервової системи людини. Позитивні і негативні сторони типів темпераменту. Темперамент і характер, темперамент і здібності. Необхідність індивідуального підходу в навчанні і вихованні дітей із різними типами темпераменту.</p> <p>Тема 12. Характер</p> <p>Характер як система найбільш стійких рис особистості. Місце характеру в структурі особистості. Структура характеру. Індивідуальні особливості характеру. Характер і воля. Характер і темперамент. Характер і учбова діяльність учня. Самовиховання та проблема перевиховання характеру.</p>
12.	<p>Тема 13. Здібності</p> <p>Поняття про здібності. Взаємозв'язок здібностей, знань, умінь і навичок. Види здібностей. Взаємозв'язок здібностей із волею, характером, почуттями людини. Природні та вікові передумови розвитку здібностей.</p> <p>Тема 14. Спілкування</p> <p>Спілкування, його зміст та засоби. Види та стилі спілкування. Умови ефективності спілкування. Зворотний зв'язок у спілкуванні вчителя й учнів.</p>
Змістовий модуль 2. «Загальні засади вікової психології»	
13.	<p>Тема 1. Загальні засади вікової психології</p> <p>Вікова психологія як галузь психологічної науки. Об'єкт, предмет і джерела вікової психології. Структура, функції і завдання вікової психології. Місце вікової психології в системі психологічних наук. Напрями, концепції, теорії вікової психології. Основні концепції психічного і особистісного розвитку. Загальні закономірності розвитку особистості. Провідна роль суспільного навчання і виховання у психічному і особистісному розвитку дитини. Періодизація вікового розвитку. Методологічні засади і методи вікової психології. Принципи вікової психології. Методи вікової психології.</p>
14.	<p>Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти</p> <p>Зародження психіки дитини в пренатальному періоді. Фази пренатального розвитку. Сім'я в очікуванні дитини. Філософія вагітності. Психологічні особливості фази</p>

	новонародженості. Комплекс поживлення. Психічний розвиток немовляти. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність немовляти. Пізнавальний розвиток немовляти. Новоутворення періоду немовляти. Криза першого року життя.
15.	Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві. Новоутворення в ранньому дитинстві. Криза трьох років.
16.	Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Провідна діяльність у дошкільному віці. Новоутворення дошкільного віку. Розвиток мовлення у дошкільному віці. Особливості сенсорного розвитку дошкільника. Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток мислення дошкільника. Розвиток уваги дошкільника. Розвиток пам'яті дошкільника. Розвиток уяви дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Розвиток самосвідомості і самооцінки дошкільника. Розвиток спонукальної сфери дошкільника. Розвиток динамічної та змістової сторін емоцій і почуттів дошкільника. Криза семи років.
17.	Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства) Загальна характеристика розвитку молодшого школяра (зрілої дитини). Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Провідна діяльність молодшого школяра. Новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра.
18.	Тема 6. Психологія підлітка Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Провідна діяльність підлітка. Психологічні новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток спонукальної (мотиваційної) сфери підлітка. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці. Педагогічно занедбані підлітки.
19.	Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності Загальні особливості ранньої юності. Фізичне дозрівання та соціалізація в ранній юності. Соціальна ситуація розвитку в ранній юності. Новоутворення раннього юнацького віку. Розвиток самосвідомості у ранній юності. Розвиток спонукальної сфери особистості у період ранньої юності. Особливості спілкування у ранній юності. Розвиток пізнавальної сфери у ранній юності. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя. Загальні особливості зрілої юності. Соціальна ситуація розвитку в період зрілої юності. Розвиток самосвідомості в зрілому юнацькому віці. Дружба в зрілому юнацькому віці.
Змістовий модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»	
20.	Тема 1. Педагогічна психологія як наука Предмет та завдання педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Міжпредметні зв'язки педагогічної психології з іншими науками. Історія становлення педагогічної психології як науки. Принципи педагогічної психології. Методи дослідження педагогічної психології. Тема 2. Психологія учбової діяльності Загальні характеристики учбової діяльності. Співвідношення понять «учбова

	діяльність», «учіння», «навчання» й «научіння». Види научіння, їх розвиток в онтогенезі. Психологічні чинники успішності научіння. Вікові особливості учбової діяльності. Зовнішня структура учбової діяльності. «Особлива дитина» як суб'єкт учбової діяльності.
21.	Тема 3. Психологія навчання Зміст і сутність категорії навчання. Історичні методи організації навчання. Історичні форми організації навчання. Основні типи навчання та їхні психологічні моделі. Напрями розвитку сучасного навчання.
22.	Тема 4. Психологія виховання Загальне поняття про виховання, його відмінність від навчання. Основні теорії виховання. Засоби і методи виховання. Інститути виховання. Вікові аспекти виховання. Особливості виховання дітей з особливими потребами.
23.	Тема 5. Психологія педагогічної діяльності Загальна характеристика педагогічної діяльності. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь. Стили педагогічної діяльності. Психологічний аналіз уроку в діяльності вчителя.
24.	Тема 6. Педагогічне спілкування Спілкування як психологічна категорія. Стадії педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування. Бар'єри педагогічної взаємодії. Педагогічна перцепція.

5.2.2 Самостійна робота

№	Назва теми	Год. Стац / заочн
Змістовий модуль І. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність. Індивідуально - психологічні властивості»		
1.	Тема 1. Предмет, стан і структура психології	2/3
2.	Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології	2/3
3.	Тема 3. Увага	2/3
4.	Тема 4. Відчуття	2/3
5.	Тема 5. Сприймання	2/3
6.	Тема 6. Пам'ять	2/3
7.	Тема 7. Мислення	2/3
8.	Тема 8. Уява	2/3
9.	Тема 9. Емоції та почуття	1/3
10.	Тема 10. Воля	1/3
11.	Тема 11. Темперамент	1/3
12.	Тема 12. Характер	2/3
13.	Тема 13. Здібності	1/3
15.	Тема 14. Спілкування	2/3
Змістовий модуль 2. «Загальні засади вікової психології»		
1.	Тема 1. Загальні засади вікової психології	3/3
2.	Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти	3/3
3.	Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві	3/3
4.	Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	3/3
5.	Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	2/3
6.	Тема 6. Психологія підлітка	2/3
7.	Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності	2/3

Змістовий модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»		
1.	Тема 1. Педагогічна психологія як наука	3/3
2.	Тема 2. Психологія учбової діяльності	3/3
3.	Тема 3. Психологія навчання	3/3
4.	Тема 4. Психологія виховання	3/4
5.	Тема 5. Психологія педагогічної діяльності	3/4
6.	Тема 6. Педагогічне спілкування	3/4
	Всього	60/84

Завдання для самостійної роботи

1. Як ви можете пояснити наступне:

- A. На одноманітні зауваження вчителя учні перестають реагувати.
- Б. Студент розгублюється біля дошки, хоча й знає матеріал.
- В. Захоплена розв'язанням якоїсь задачі, дитина не помічає того, що діється навколо.

2. Яка з нижче наведених думок відповідає дійсності? Що ж насправді є ознакою уважності?

- A. Одні вважають, що ознакою уважності є здатність людини протягом тривалого часу, не відволікаючись, розв'язувати якусь задачу.
- Б. На думку других, уважний той, хто розповідаючи, бачить і чує все, що діється навколо.
- В. Треті переконані: уважна людина може одночасно слухати якесь повідомлення, записувати його, розуміти та вносити свої корективи в зміст записуваного.

3. Поясніть, чому практично неможливо утримати увагу студентів після того, як пролунав дзвінок на перерву?

4. Які особливості сприймань яскраво виявляються в поданих нижче прикладах?

- A. Ми сприймаємо сніг білим і в рожевих променях вечірнього сонця, і в сутінки.
- Б. Слухаючи музику, сприймаємо не окремі звуки, а мелодію. Вона залишається тією самою і тоді, коли ми слухаємо симфонічний чи струнний оркестр, і тоді, коли слухаємо лише один рояль.
- В. Розглядаючи Місяць в телескоп, офіцер сприйняв гору за башти фортеці, пастор – за дзвіницю, а географ – за вулкан.

Г. Незнайома жінка серед чоловіків, зовні не різко відмінних один від одного, буде сприйнята яскравіше, ніж тоді, коли вона буде в групі жінок.

Д. Чому ми рідко помічаємо помилки при читанні художньої літератури.

5. Уважно прочитайте уривок опису природи із роману П. Мирного „Хіба ревуть воли, як ясла повні?” і вкажіть, які види сприймань і відчуттів мали місце в героя роману.

„Надворі весна вповні. Куди не глянь – скрізь розвернулося, розпустилося, зацвіло пишним цвітом... Поле ... що безкрає море – скільки глянеш – розіслало зелений килим, аж сміється в очах. Над ним синім шатром розіп'ялося небо – ні хмариночки, ні плямочки, чисте, прозоре – погляд так і тоне... з неба, як розтоплене золото, ллється на землю блискучий світ сонця; на ланах грає сонячна хвиля; під хвилею спіє хліборобська доля... легесенький вітерець подихає з теплого краю; перебігає з нивки на нивку, живить, освіжає кожную билинку... І ведуть вони між собою тиху-таємну розмову; чутно тільки шелест жита, травиці... а згори лише жайворонкова пісня... Перериває його перепелячий крик... І все те зливається до купи в якийсь чудний гомін, вривається в душу... Гарно тобі, любо, весело!”

6. Які індивідуальні особливості мислення розвиває учитель на даному уроці?

...Урок літератури. Учень Павло Д. досить широко і змістовно розповідає

біографію А. Чехова, решта учнів уважно слухає. Ось Павло закінчив відповідати, але вчителька не поспішає виставити йому оцінку і звертається до класу:

- Давайте оцінимо його відповідь. З'ясуємо, що Павло пропустив і що сказав не так як слід.

Бажаючих оцінити роботу товариша виявилось чимало – про це свідчили підняті руки.

- Він сказав, що дитинство у Чехова проминуло непомітно. Так казати не можна. Непомітно минає дитинство тоді, коли дитина живе безтурботно. А. Чехов рано змушений був заробляти собі на хліб. Краще сказати: “Дитинство у Чехова було безрадісне, воно проминуло в злиднях”.

7. Чому учні допустили помилки у наведеному прикладі?

„... Урок географії в 4-му класі. Вікна широко відчинені, ген-ген виднілися Карпати, наче прикриті зверху блакитним небом, ближче – луки і пожовклі поля. Крізь відчинені вікна щедрою струминою вливалось в приміщення тепле повітря, настояне на пахощах гірських трав, смерек і сосен... Та учні перебували думками в пустелях Середньої Азії: розпечені бархани, палючі вітри, сухе повітря і прозорі ліси саксаулу, верблюди, джейрани, ящірки – ось ті образи, які витали в їх піднесеній уяві.

Усе було добре. Задоволений вчитель, і діти задоволені. І все це приємне враження зіпсувало одне тільки запитання вчителя, задане перед закінченням уроку:

- *Діти, на яку відому травину схожий шакал?*

З душевної простоти ми сподівалися, що діти скажуть: „на собаку”, але вони, на превеликий подив, а не менше від нас був здивований і вчитель, - почали сперечатися. Одні учні твердили, що шакал схожий на ... верблюда, інші – що на ящірку. І, звичайно, питати учнів про те, який же вигляд має верблюд, учитель вже не наважився”.

8. Визначте, які прийоми використані для створення образів творчої уяви?

А. У міфах і легендах давнини описуються різні фантастичні істоти – кентаври, сфінкси, дракони тощо.

Б. Аналізуючи шляхи створення літературних образів, О. Горький писав: „Вони створюються, звичайно, не портретно. Не беруть певної якоїсь людини, а беруть тридцять - п'ятдесят відсотків однієї лінії, одного ряду, одного настрою і з них створюють Обломова, Онегіна, Фауста, Гамлета, Отелло і т.д.”

9. *Справжньою школою уяви можна вважати вивчення географічних карт. Опишіть образи уяви, які мають виникнути в учня при вивченні фізичної карти України і зокрема Буковини.*

10. *Дайте оцінку погляду Вовиного батька на виховання за таким його описом.*

- У мене свій погляд на виховання. Речі треба називати своїми іменами. Хочу, щоб син тверезо дивився на світ. Якщо діти стромляють палички в пісок і кажуть, що це сад, або кидають вгору листок згорнутого паперу і думають, що запустили справжню ракету, то їм треба довести, що між паличками і садом, як і між листком паперу і ракетою.

11. *Укажіть, які види пам'яті та процеси проявляються в описаних нижче прикладах:*

А. Учень ходить по кімнаті і вчить вірш Б. Пастернака. На завтрашній урок його треба вивчити.

Б. Учень, готуючи домашнє завдання, знайшов потрібний параграф, почав його читати і радісно скрикнув: „Я це все знаю, вчитель розказував на уроці”. А наступного дня одержав „2”, бо не зміг переказати зміст параграфа.

В. К. Станіславський писав: „... в пам'яті оживають пережиті раніш почуття. Здається, що вони зовсім забуті, але раптом якийсь натяк, думка, знайомий образ – і вас знову охоплюють переживання... Раз ви здатні бліднути, червоніти на саму згадку про пережите, раз ви боїтеся думати про давно минуле нещастя – у вас є пам'ять на переживання”.

12. *Який вид пам'яті за часом (довгочасна, короткочасна чи оперативна) має*

місце в даному випадку. Чому людина не запам'ятала "9"?

Досліджуваному пропонують підрахувати суму чисел 5, 9, 7.

Після пред'явлення „9” несподівано спалахує яскраве світло, що засліплює піддослідного. Заспокоївшись, він додає 5 до 7, а цифру „9” не враховує.

13. Дайте пояснення таким експериментальним даним.

Школярам першого, другого, третього класів і студентам запропонували розв'язати п'ять простих арифметичних задач на одну дію – додавання або віднімання двоцифрових чисел в межах ста. В другому досліді їм запропонували самим скласти п'ять аналогічних задач. В обох випадках досліджуваним несподівано для них пропонувалось пригадати умову і числа розв'язання або придуманих ними задач.

П. Зінченко констатує, що школярі першого класу при розв'язуванні задач запам'ятали майже в три рази більше чисел, ніж студенти. Студенти в другому досліді запам'ятали майже в 2,5 рази чисел більше, ніж при розв'язуванні задач.

14. Из наведених слів виберіть ті, які знаходяться до даного слова у тому ж відношенні, що і в наведеному прикладі. Вкажіть принцип побудови аналогій.

А. Приклад: нервовий імпульс: об'єктивне

Почуття: ...(духовне, раціональне, матеріальне, нервовий процес).

Б. Приклад: особистість: самосвідомість

Почуття: (суб'єкт, відношення, настрої, бажання, воля, мотивація).

15. Завершіть стародавню притчу. Дайте пояснення описаному явищу.

„Куди ти йдеш?” – запитав мандрівник, зустрівшись з Чумою. „Іду в Багдад. Мені потрібно заморити там п'ять тисяч чоловік”. Через кілька днів той же мандрівник знову зустрів Чуму. „Ти сказала, що замориш п'ять тисяч, а заморила п'ятдесят”, - сказав він їй. „Ні, - заперечила Чума, - я загубила лише п'ять. Решта померли від...”.

16. Чи можна вважати нижчезазначені дії вольовими? Як пояснити їх природу?

Є люди, які без особливої необхідності вдаються до небезпечних, ризикованих дій. Напевне не випадково деякі водії їздять так, начебто навмисне шукають небезпеку, а альпіністи обирають найскладніший шлях до важкодоступної вершини.

17. Чим пояснити виникнення протиріч? Про які особливості волі це говорить?

Досить часто ми стикаємось із випадками, коли, прийнявши рішення, людина деколи починає сумніватись у правильності і не виконує прийнятого рішення. Буває й так, що вона відкладає виконання наміченого, не може розпочати діяти у вибраному напрямку, переконує себе, що з виконанням рішення можна ще почекати.

18. Дайте характеристику темпераменту учня. Яка його властивість виступає на перший план?

У характеристиці випускника школи Віктора М., написано: „Надає перевагу завданням високої складності. Зосереджений, витривалий у роботі, яка потребує терпіння. Легко переходить від одних дій до інших, виконує їх рівномірно, від початку до кінця. Йому притаманна висока розумова активність, він допитливий і любить показувати свої знання перед товаришами і вчителями.”

19. Про що свідчать отриманні результати? Чи є „кращі” і „гірші” властивості нервової системи?

За даними досліджень, для оволодіння навичками жонглювання, потрібна така властивість нервової системи, як рухливість. Тому жонглерами не можуть стати люди з інертною нервовою системою. Проте, ще більше значення має лабільність: лабільні навчаються жонглювати у 2-3 рази швидше за рухливих.

20. Існує думка, що для сумісного життя або діяльності слід вибрати або дуже схожу на тебе людину, або ж - свою повну протилежність. На чому ґрунтується ця думка? Чи згодні Ви з цим?

Візьміть для приклада будь-який вид діяльності і визначте для нього найкращих і найгірших партнерів з перерахованих пар: сангвінік – меланхолік; сангвінік – холерик;

сангвінік – флегматик; сангвінік – сангвінік; меланхолік – холерик; меланхолік – флегматик; меланхолік – меланхолік; холерик – флегматик; холерик – холерик; флегматик – флегматик.

21. Про що свідчать отримані результати? Що вони дають для розуміння природи характеру?

7 пар розлучених з дитинства монозиготних близнюків виховували в подібних умовах, 27 парами опікувалися родичі батьків, 13 пар поділили між собою друзі їхніх батьків, 10 пар зростали у родинх незнайомих між собою людей. Було виявлено, що ступінь подібності між близнюками від групи до групи зменшувався, причому більше це стосувалося характеру, а менше – здібностей.

22. Чи правильним є твердження психологів: „Характер загартовується в боротьбі”? Обґрунтуйте свою думку.

23. Із наведених слів виберіть ті, які знаходяться до даного слова у тому ж відношенні, що і в наведеному прикладі. Вкажіть принцип побудови аналогій.

А. Приклад: темперамент: тип вищої нервової діяльності.

Характер: ... (спадковість, вихованість, відображення, акцентуація, темперамент).

Б. Приклад: особистість: спрямованість

Характер: ... (пізнання, вчинок, розум, психологічне, акцентуація).

6. Система контролю та оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль:

1. Усне опитування – контроль знань з теоретичних питань, викладених у лекційному матеріалі та вивчених при самостійному засвоєнні, шляхом опитування студентів у ході проведення семінарських занять.

2. Письмові контрольні роботи – періодичний контроль знань, шляхом написання студентів контрольних робіт із питань теоретичного матеріалу.

3. Тестування та вирішення проблемних задач – контроль знань студентів шляхом перевірки засвоєння ними знань у застосуванні їх при відповіді на тестові питання і розв’язанні проблемних задач.

Модуль-контроль: перевірка знань, шляхом написання контрольної роботи, що включає ряд теоретичних питань, тестових та творчих завдань з обсягу викладеного на лекціях та опрацьованого на семінарських заняттях матеріалу та засвоєного студентами у звітний модульний період.

Залік: перевірка та оцінювання теоретичних знань та практичних навиків студентів з курсу «Психологія (загальна, педагогічна та вікова)» у цілому.

Критерії оцінювання усних відповідей студентів під час поточного контролю

1 бал	Студент продемонстрував високий рівень володіння матеріалом; повністю розкрив зміст питання; логічно структурував свою відповідь і навів відповідні приклади; правильно і швидко реагував на запитання викладача; допустив не більше 1-3 помилок та виправив їх самостійно.
0,8-0,9 бала	Студент показав добре володіння матеріалом; розкрив зміст питання, виклавши його логічно і послідовно, навів відповідні приклади; правильно реагував на запитання викладача; допустив не більше 1-5 помилок, які самостійно виправив та 1-3 помилки, які виправив викладач.
0,6-0,7 бала	Студент показав задовільне володіння матеріалом; не повністю розкрив зміст питання; не зовсім логічно структурував свою відповідь і не навів прикладів; правильно реагував на запитання викладача; допустив близько 10-12 помилок.

0,4-0,5 бала	Студент показав незадовільне володіння матеріалом; не розкрив зміст питання; логічно не структурував свою відповідь і не навів прикладів; неправильно реагував на запитання викладача; допустив 12-15 помилок.
0,2-0,3 бала	Студент практично не володіє матеріалом; не розкрив зміст питання; логічно не структурував свою відповідь і не навів прикладів; неправильно реагував на запитання викладача; допустив більше 15 мовних помилок.
0 балів	Студент не відповів на запитання

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Для очної (офлайн) форми навчання: підсумковий модуль, що складається з 40-ти тестових завдань, які оцінюються за такими критеріями:

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове (40 тестових завдань)	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
	0,5 балів	В окремих завданнях, наприклад там, де необхідно встановити відповідність, може бути правильною частина (50%) відповіді (з 4-х відповідностей встановлено 2 чи з 3-х - 1).
	1 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
Максимальна кількість балів 40 балів		

Для дистанційної (онлайн) форми навчання: онлайн-тести на платформі Classtime. Диференціація підсумкової оцінки відповідно до кількості правильних відповідей на тестові завдання.

ДФН		ЗФН	
К-сть балів, що відводиться на модуль-контроль	40	К-сть балів, що відводиться на модуль-контроль	100
Загальна кількість тестових завдань	40	Загальна кількість тестових завдань	40
Загальна «вартість» тестів (у балах)	40	Загальна «вартість» тестів (у балах)	100
Кількість балів за модуль-контроль відповідає кількості правильних відповідей на завдання підсумкового тесту		Оцінка за курс залежно від кількості правильних відповідей:	
		«відмінно» А	90-100

	«добре» B	80-89
	«добре» C	70-79
	«задовільно» D	60-69
	«задовільно» E	50-59
	«незадовільно» FX	35-49
	«незадовільно» F	≤ 34

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

(залік)

Поточне оцінювання																								Кількість балів (за ліквідацію роботи)	Сумарна кількість балів					
Змістовий модуль 1												Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100		
3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3		

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна) література до курсу

1. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. 3-тє вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
2. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посіб. К. : Либідь, 2005. 400 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2007. 344 с.
4. Загальна психологія: навч. посібник. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. К.: Каравела, 2019. 464 с.
5. Кацавець Р. С. Вікова психологія: навч. посібник. К. Алерта, 2019. 112 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчальний посібник для вузів. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2008. 271 с.
7. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. К. Ліра, К., 2021. 564 с.
8. Пальм Г.А. Загальна психологія: навчальний посібник з мультимедійним курсом. Д.: Вид-во ДУЕП, 2012. 256 с.
9. Педагогічна психологія: навчальний посібник / уклад. Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. – Чернівці : Технодрук, 2014. – 240 с.
10. Педагогічна психологія: навч. посібник для пед. ін-тів / Л. М. Проколієнко, М. Й. Боришевський, В. О. Моляко, інш.; під ред. Л. М. Проколієнко, Д. Ф. Ніколенка. К.: Вища школа, 1991. 183 с.
11. Психологія: навчальний посібник / уклад. Н. М. Гуцуляк, Н. Г. Матейчук. Чернівці : Технодрук, 2014. 300 с.
12. Психологія: Робочий зошит № 1: навчальний посібник / уклад. Н. Г. Матейчук, Н. М. Гуцуляк, О. П. Степаненко. Чернівці, 2014. 124 с.
13. Психологія: Робочий зошит № 2: навчальний посібник / уклад. Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. Чернівці, 2014. 88 с.
14. Савчин М. Вікова психологія: навч. пос. 3-тє вид., перероб., допов. Київ: Академія, 2017. 366 с.
15. Сергеєнкова О. П. Педагогічна психологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

7.2. Допоміжна

1. Бондарчук О. І., Бондарчук Л. І. Основи психології та педагогіки: Курс лекцій. К. : МАУП, 2002. 168 с.
2. Головінський І. Педагогічна психологія. К.: Аконтіт, 2003. 287 с.
3. Заброцький М. М. Основи вікової психології. навч. посібник. Тернопіль: навч. книга Богдан, 2009. 112 с.
4. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. К.: МАУП, 2000. 100 с.
5. Немов Р. С. Психологія. Учеб. для студентів высш. пед. учеб. заведений. В 3 кн. Кн. 2. Психологія образования. М.: Владос, 1995. 606 с.
6. Павелків Р. В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: навч. посібник. К.: Академвидав, 2008. 432с.
7. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. К.: Академвидав, 2006. 424 с.
8. Савчин М. Педагогічна психологія. Дрогобич: Відродження, 1998. 142 с.
9. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. К.: Вища школа., 2004. 335 с.

8. Інформаційні ресурси

Бібліотеки, інтернет, електронні книги.

1. Презентація на тему: "Предмет психології. Методи. Психологія відчуття і сприймання."
Режим доступу: <http://svitppt.com.ua/medicina/predmet-psihologii-metodi-psihologiya-vidchuttya-i-spriymannya.html>

2. Презентація на тему: «Зорова сенсорна система людини» Режим доступу: http://krempeddoshk.at.ua/load/zagalna_psikhologija/zorova_sensorna_sistema_ljudini_prezentacija/9-1-0-261
3. Електронна онлайн бібліотека Варій М. Й. Загальна психологія Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. К.: «Центр учбової літератури», 2007. 968 с. Режим доступу: http://ualib.com.ua/b_113.html

Електронні посібники:

1. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія: [Електронний ресурс] Навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256 с. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/159279/>
2. Скрипченко О.В. Загальна психологія. Либідь, 2005, 465 с. Режим доступу: <http://eknigi.org/psihologija/125358-zagalna-psixologiya.html>
3. М'ясоїд П. Загальна психологія. Вища школа, 2004: <http://padabum.com/d.php?id=85664>